1815 No. 139

# LEEUWARDER COURANT.

MAANDAG den 20 NOVEMBER.

DRESDEN, *den 29 October.*

De Koning heeft den hertog van Otrante, die, eenige dagen geleden, in hoedanigheid van buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Frankrijk bij ons hof, alhier is aangekomen, zijne eerste audientie verleend, waarbij die minister de eer heeft gehad aan Z. M. zijne geloofsbrieven te overhandigen.

BERLYN, *den 7 November.*

De innige vriendschappelijke betrekkingen, welke gedurende zoo vele jaren, tusschen Zijne Majesteit den Koning en Zijne Majesteit den Keizer van Rusland, bestaan hebben, zijn door eenen nieuwen band nog naauwer toegetrokken. De beide Souvereinen hebben, met bewilliging van Hare Majesteit de Keizerinne Moeder, de echtvereeniging van Zijne Keizerlijke Hoogheid den Grootvorst *Nikolaas*, met Hare Koninklijke Hoogheid, Prinsesse *Charlotta* van Pruissen, ingevolge het verlangen Hunner K. K. Hoogheden, vastgesteld. Dit besluit is zaturdag den 4den november, in tegenwoordigheid van het geheele hof bekend gemaakt; hebbende Hunne K. K. H. de gelukwenschingen van alle de aanwezigen bij die gelegenheid ontvangen.

Zijne Doorl. de Rus-Keizerlijke veldmaarschalk, prins *Barclay de Tolly*, is uit Parys alhier aangekomen.

Gisteren voormiddag is Z. M. de Keizer van Rusland, vergezeld van den prins *Wolkouski*, naar Charlottenburg gereden, om aldaar het Mausoleum van Hare Majesteit de overledene Koningin, te bezigtigen.

Den 4den dezer, trok over Dresden, het uit de armée terugkeerende Rus-Keizerlijke grenadier-regement van den Koning van Pruissen, alhier binnen. De Koning in de uniform van eenen Russischen oversten van dit zijn regement gekleed, reedt, met Zijne Majesteit den Keizer van Rusland aan zijne regter zijde, onder het gejuich der troepen, en het bewijs der militaire honneurs, met een talrijk gevolg, door de geheele linien. Vervolgens zwenkte het regement links af en werd door Z. M. den Koning, die aan het spits van hetzelve, met uitgetrokken degen, nevens den Keizer van Rusland reedt, de stad binnengevoerd. Ten plegtigen ontvangst van dit regement, was het geheele garnizoen van het Koninklijk paleis tot aan de Brandenburgsche poort in reijen geschaard. Toen het regement aan de Hondsbrug kwam, steeg Zijne Majesteit de Keizer van Rusland, aan het hoofd van hetzelve te paard, waarna de Koning, onder het bewijzen van alle militaire honneurs, aan het hoofd van zijn regement voorbij Zijne Keizerlijke Majesteit difi eerde, hetwelk door laatstgezegde Z. M. tot zoo lange beantwoord werdt, tot bij het defileeren van het garnizoen de beurt aan het reserve bataillon van het Pruissische grenadier-regement, Keizer *Alexander* kwam.

Des middags was bij Z. M. in de Beeldengallerij, groot diner van 200 couverts, bij hetwelk ook alle de officiers, van het bovengezegde Russisch regement tegenwoordig waren, en de Koninklijke kapel, zoo als ook het Russische militair-vocaal-muzijk, zich afwisselend lieten hooren.

Zondag voormiddag werdt er, in tegenwoordigheid der Hoogvorstlijke Personen, in de slotkapel, eenen godsdienst, volgens het Grieksche kerkgebruik gehouden; vervolgens was er groote parade in de Lustgarde. Des avonds gaf Zijne Majesteit in de opera een groot bal voor 3000 personen.

Gisteren middag zijn de manschappen van het Russisch grenadier-regement, Koning van Pruissen, sterk, zoo aan onder-officieren als gemeenen 2600 man, op kosten van Z. M. den Koning, in het Tuighuis, op eenen plegtigen maaltijd onthaald. De tafels, welker getal uit 95 bestond, werden door 250 man van het Pruissische regement grenadiers, Keizer *Alexander*, die hunne verbroederde vrienden, de Russische krijgslieden, bij den maaltijd behulpsaam waren, bediend. Toen de manschap gereed was, zich ter neder te zetten, verscheen Zijne Majesteit den Keizer, vergezeld van Z. M. den Koning en alle de Prinsen. Zij werden met een luid, veelwerf herhaald *Hurrah!* en door de in de vensters der verdiepingen geplaatste muzijk der kavalerie, met trompetten en pauken-geschal ontvangen, namen alle de tafels in oogenschouw, wier middelste, de voornaamste allée, door candelabres versierd was, en vertoefden eenigen tijd bij deze militaire maaltijd, wiens geheele inrigting en voorbeeldige uitvoering den grootsten lof aan den oversten *Prikzelwitz*, aan wien de direktie opgedragen was, verschaft heeft.

Met het vallen van den avond was de stad op het luisterrijkste geillumineerd.

Gisteren heeft de Residentie ter eere dier Hoogvorstlijke personen, in de concert-zaal van den schouwburg, groot bal gegeven.

Overmorgen ziet men de aankomst van Hare Majesteit de Keizerin van Rusland te gemoet.

STUTTGARDT, *den 6 November.*

Z. M., op de aanvrage, welke hem deswege gedaan is, toegetreden zijnde tot de maatregelen, die de Hoven van Oostenrijk, Rusland, Pruissen en Groot-Brittannie, in overeenstemming met het hof van Frankrijk, genomen hebben, ten opzigte van zoodanige personen, als deel aan de omwenteling gehad hebben, die, in de maand maart ll., in Frankrijk, ten voordeele van *Napoleon*, is uitgebarsten, welke personen, volgens de ordonnantie van Z. M. den Koning van Frankrijk, van den 24sten julij ll., voor een gedeelte gearresteerd en aan de regtbanken overgeleverd, en gedeeltelijk onder toezigt der politie gesteld worden, heeft dien overeenkomstig de volgende ordonnantie uitgevaardigd:

„ 1°. Aan de onderstaande generaals en officieren, die, volgens de ordonnantie des Konings van Frankrijk, in dato den 24sten julij ll., gearresteerd en aan de competente regtbanken moeten overgeleverd worden, wordt verboden, om in eenig gedeelte der Staten van het koningrijk Wurtemberg te komen, op straffen voor de overtreders, van dadelijk gearresteerd en aan het Fransch gouvernement uitgeleverd te zullen worden. Deze generaals en officieren zijn: *Ney*, de twee gebroeders *Lallemand*, *Drouet*, *d'Erlon*, *Lefebvre-des-Nouettes*, *Ameil*, *Brayer*, *Gilly*, *Mouton*, *Duvernet*, *Grouchy*, *Clausel*, *Laborde*, *Debelle*, *Cambronc*, *Lavalette*, *Rovigo*, *Bertrand*, *Drouot*.

Indien, in weerwil van dat verbod, een der hierboven genoemde personen, aan deze zijde onzer grenzen gevonden wordt, zal hij door de gendarmerie gearresteerd worden, of, bij gebreke derzelve, op alle andere zekere wijze, naar de eerste plaats, waar zich een detachement Wurtembergsche troepen bevindt, getransporteerd worden, aan hetwelk men hem zal overleveren. Men zal er ook rapport aan Z. M. van doen, welke aan de militaire magten de noodige orders tot het verder transporteren derzelve zal geven.

„ 2° Met betrekking tot de andere personen, die, volgens gemelde ordonnantie, bevel bekomen hebben, om Parys te verlaten, en onder het toezigt der politie gesteld zijn, te weten: *Soult*, *Alix*, *Excelmanns*, *Bassano*, *Marbot*, *Felix Lepelletier*, *Boulay* (van la Meurthe), *Méhée*, *Fressinet*, *Thibaudeau*, *Carnot*, *Vandamme*, *Lamarque*, *Lobau*, *Harel*, *Piré*, *Barrère*, *Arnault*, *Pommereuil*, *Regnauld* (van St. Jean d'Angely), *Arrighi*, *Dejean*, *Garreau*, *Réal*, *Bouvier*, *Dumolard*, *Merlin* (van Douay), *Durbach*, *Dirot*, *Defermont*, *Bory S. Vincent*, *Felix Desportes*, *Garnier* (van Saintes), *Mellenie*, *Hullin*, *Cluis*, *Courtin*, *Tarbin-Janson l'Ainé*, *le Lorgne Dideville*, en aan wie, ingevalle zij uit Frankrijk gebannen worden, of verlof bekomen mogten, om hetzelve te verlaten, geene schuilplaats verleend zal worden, dan in Oostenrijk, Rusland en Pruissen, doch niet in de Duitsche landen tusschen die Staten en Frankrijk, de Nederlanden, Zwitserland en geheel Italie, van waar zij uitgesloten moeten worden — is het hun volstrekt verboden, om in het koningrijk Wurtemberg te verblijven, en zij zullen daar niet door mogen trekken, om zich naar een' der drie voornoemde Staten te begeven, dan voor zoo verre zij met pasporten van het Fransch gouvernement voorzien zijn; zullende alsdan, gedurende hunnen togt door het land, door Wurtembergsche gendarmen geëskorteerd worden.

„ De landvoogden en de groot-baljuwen zullen zich niet alleen overeenkomstig deze ordonnantie gedragen, maar daarvan aan hunne onderhoorigen, aan de commissariaten der politie, aan de directeurs en beambten der posterijen en de bureaux der tollen op de grenzen kennis geven, en zij zullen de geschikste maatregelen nemen, ten einde, wanneer zulks noodig is, deze ordonnantie stipte'ijk ten uitvoer worde gebragt.

„ Stuttgardt, den 3den november 1815.

„ *Het ministerie van binnenlandsche zaken en van politie*,

„ De graaf VON REISCHACH.

„ De graaf VON ZEPPELEN."

HAMBURG, *den 10 November.*

PARYS, den 31 october.

Wegens de geldbetaling van Frankrijk en de ontruiming des Franschen gebieds van een groot gedeelte der geallieerde troepen, zijn de volgende overeenkomsten getroffen:

*Protocol der conferentie, van den 13den october, over den grondslag der overeengekomen geldbetalingen.*

„ 1. De geldbetalingen over welke tusschen Frankrijk en de Geallieerde Mogendheden overeengekomen is, zijn op dien voet bepaald, dat, in de drie eerste jaren, te rekenen van den 1sten december 1815, Frankrijk niet boven de 270 millioenen betalen zal.

„ 2. Van deze 270 millioenen zal jaarlijks de som van 140 millioenen aangewend worden tot achtereenvolgende afbetaling der schavergoeding in geld, bedragende 700 millioenen, zoodat het geheel in vijf jaren afbetaald zijn zal. 130 Millioenen zullen tot onderhoud van het bezettings-leger, onder de in de volgende artikelen bepaalde voorwaarden, besteed worden.

„ 3. Hoewel Frankrijk de algemeene verpligting op zich genomen heeft, om al dat geene te dragen, wat het bestendig onderhoud der bezettings-armée betreft, hebben nogtans de verbonden Mogendheden, willende dit zoo veel mogelijk verligten, het voornemen, om de troepen, welke tot de militaire bezetting bestemd zijn, wanneer de omstandigheden zulks veroorloven, van jaar tot jaar te verminderen, om daardoor het evenwigt tusschen de 130 millioenen, welke Frankrijk te betalen heeft, en de werkelijke kosten hunner legers, te herstellen, die in Frankrijk op 150,000 man beloopen zullen.

„ 4. Indien de inwendige gesteldheid van Frankrijk deze vermindering aan de Mogendheden niet veroorloofde, dan zou Frankrijk genoodzaakt zijn, om hun het deficit tusschen de 130 millioenen, welke het te betalen heeft, en de werkelijke kosten van het onderhoud der troepen te vergoeden. Dit deficit zal jaarlijks niet boven de 20 millioenen bedragen.

„ 5. Daar men overeengekomen is, dat het geheel der door Frankrijk in het eerste jaar te betalen somme geen 270 millioenen mag te boven gaan, zoo zal de vergoeding van het deficit, hetwelk, onder de ongunstigste veronderstellingen, in de vijf jaren niet boven 100 millioenen bedraagt, in het vierde of vijfde jaar geschieden, of wanneer de Fransche regering niet oordeelde in staat te zijn om de jaarlijksche betaling van 270 millioenen te boven te gaan, dan zou gezegde vergoeding over het zesde jaar geslagen worden, met voorbehouding van de noodige borgstelling.

„ 6. Wanneer, na verloop van drie jaren, de gesteldheid van zaken van dien aard zal zijn, dat de Mogendheden niet meer zullen noodig hebben, om, wegens staatkundige redenen, de militaire bezetting voort te zetten, dan zal het getal troepen, in evenredigheid van het als nog overblijvend gedeelte der schavergoeding in geld verminderd worden. Frankrijk kan alsdan overal een einde aan de militaire bezetting maken, door het overige der schavergoeding af te betalen, hetzij in kontanten, of door zoodanige schikkingen, die door de Bondgenooten, als equivalent van kontante betalingen, beschouwd worden.

(*Het vervolg op de kant dezer bladzijde.*)

„ De verbonden hoven zullen aan de Fransche regering de reclames ter hand stellen, die tot de niet uitgevoerde artikelen des traktaats van 1814 behooren, en de Fransche regering zal hare voorslagen, wegens de middelen, om de definitieve liquidatien en de wezenlijke vergoeding der gereclameerde sommen te bewerkstelligen, overhandigen.

Den 15den october, heeft men het onderstaande bij het protocol gevoegd:

„ Ten gevolge der onderteekening van het protocol, in dato den 13den, zijn de ministers eenstemmig met den hertog van *Richelieu*, overeengekomen, de ontruiming van het Fransche gebied zoo veel mogelijk te bespoedigen. Te dien einde zullen er van beide zijden commissarissen benoemd worden, om de marschen, volgens bovengemelden grondslag, te regelen, en dadelijk berigt omtrent de termijnen der ontruiming van het koningrijk, uitgezonderd de korpsen, die voor eerst nog terug blijven, te erlangen."

(*Hier volgen de onderteekeningen.*)

Bij het protocol waren nog twee bijlagen gevoegd: de eerste behelsde het ontwerp nopens vier verscheiden wijzen van betaling, doch waarvan er geene aangenomen is, en de tweede, staatkundige aanmerkingen, om te bewijzen, dat men aan Frankrijk, ten opzigte der betalingen, alle mogelijke verligting toegestaan had, en dat, zoo de militaire bezetting meer dan drie jaren voortduurde, zulks de schuld van Frankrijk en niet der Geallieerden zijn zou.

*Protocol der conferentien, van den 22sten october* 1815.

„ De ministers der vier hoven hebben de maatregelen in overweging genomen, welke nog te nemen zijn, om het militair gedeelte hunner schikkingen met de Fransche regering te regelen, en om het tusschen hen afgesproken plan tot onderhoud der algemeene rust ten uitvoer te brengen. Deze maatregelen betreffen: 1°. de definitieve organisatie der armée, welke tot de gemeenschappelijke veiligheid van Europa in Frankrijk blijven moet; 2°. de betrekking dier armée en harer opperhoofden tot de Fransche regering; 3°. de ontruiming van het Fransche grondgebied door die troepen, welke tot die armée niet behooren.

„ 1°. Wat de definitieve organisatie der Europesche armée betreft, zoo hebben de kabinets-ministers, krachtens hunne volmagten, besloten: *a.*) Dat die armée uit troepen der verschillende Mogendheden in de volgende evenredigheid bestaan zal: de contingenten van 30,000 man, welke Oostenrijk, Rusland, Pruissen en Groot-Brittannien stellen, zullen uit infanterie, kavalerie en artillerie in zoodanige evenredigheid bestaan, als de respective Mogendheden dienstig zullen oordeelen; met dien verstande echter, dat de kavalerie niet boven het zesde en niet beneden het tiende gedeelte van het geheele contingent bedragen zal. Het contingent van Beijeren zal 10,000 man, en de contingenten van Denemarken, Saksen, Hanover en Wurtemberg zullen, voor ieder dezer Rijken, 5000 man beloopen. *b*) Dat de veldmaarschalk hertog van *Wellington* tot opperbevelhebber dezer armée benoemd wordt. *c.*) Dat aan den hertog van *Wellington* de gansche volmagt over deze legers worde opgedragen, om dezelve te doen ageren, zoo als hij het voegzaamste voor het algemeen doel der militaire bezetting zal bevinden, waarbij hij zoo veel mogelijk de bijzondere omstandigheden van ieder korps in acht zal nemen. Hij bestuurt derzelver bewegingen, zoo als de omstandigheden het zullen vorderen, ingevolge de instructien, welke hij van de vier vereenigde kabinetten ontvangen zal; wel te verstaan echter, dat de troepen van iedere Mogendheid steeds onder de onmiddelijke bevelen van hunne generaals staan; dat zij vereenigd blijven, en dat zij, zoo veel mogelijk, op de linie van gemeenschap met hun land

(*Het vervolg op bladzijde twee.*)

blijven geposteerd. Alles, wat het huishoudelijke en de inwendige krijgstucht van ieder korps betreft, zal aan de generaals, die over dezelve in het bijzonder kommanderen, overgelaten zijn. *d.*) Dat krachtens de volmagten, welke de Souvereinen aan den hertog van *Wellington* tot het algemeen welzijn van Europa opgedragen hebben, de generaals, welke de korpsen der onderscheiden Mogendheden kommanderen, onder het opper-kommando van den hertog van *Wellington*, gesteld worden, aan wien zij hunne berigten moeten inzenden, en wiens bevelen zij moeten opvolgen, en dat de Fransche regering verzocht zal worden, om, zonder uitstel, zich met den hertog van *Wellington* over al datgene te verstaan, wat op het onderhoud van het leger en op de uitvoering der bijzondere deswege gemaakte conventien betrekking heeft. Het tegenwoordig protocol zal aan den hertog van *Wellington*, aan de generaals, welke over de geallieerde korpsen der bezettings-armée het bevel voeren, alsmede aan de Fransche regering, medegedeeld worden.

„ 2°. Wat de betrekking der bezettings-armée en derzelver opperhoofden tot de Fransche regering aangaat; voor zoo verre zij niet door de militaire conventie, welke bij het hoofd traktaat bijgevoegd wordt, geregeld zijn, zoo reserveren zich de ministers een definitief besluit te dezen opzigte te nemen.

„ 3°. Met betrekking tot de ontruiming des Franschen grondgebieds van die geallieerde troepen, die niet tot de bezettings-armée bestemd zijn, wordt de hertog van *Wellington* belast, zich onverwijld met de noodige maatregelen onledig te houden, om deze ontruiming te bespoedigen, als ook met de inrigtingen, die, te dien opzigte, zoo met de Fransche regering, als met de opperbevelhebbers der geallieerde legers, moeten getroffen worden.

„ (*geteekend*) CASTLEREAGH,
METTERNICH,
HARDENBERG,
CAPO D'ISTRIA."

LONDEN, *den* 10 *November*.

De Koningin heeft voorleden maandag door de Prinses *Elisabeth* vergezeld, een bezoek bij de gravin *d'Orkney* afgelegd en aldaar het middagmaal genomen. H. M. is denzelfden avond te Windsor terug gekomen.

De plegtige installatie van den nieuwen lord maire en de feesten die dezelve jaarlijks vergezellen, hebben gister met de gewoonlijke staatsie plaats gehad. De maaltijd was allerprachtigst en wierd door een luisterlijk bal gevolgd, hetwelk door den hertog *van Glocester* en miss. *Wood*, dochter van den lord maire geopend wierd. Onder het groot aantal genoodigden, bevonden zich de hertogen *van Kent* en *van Sussex*, de ambassadeurs van Frankrijk en van Hanover, de lord kanselier, de kanselier van het echequier en verscheiden personen van den eersten rang.

De proef der nieuwe telegraphen door sir *Home Popham* uitgevonden, zal binnen kort tusschen het admiraliteitshuis en Sheerness genomen worden, de constructie van dezelve is zeer eenvoudig, het werktuig bestaat uit een paal of staak regt op in den grond geplant, welke een arm aan het eind en een dergelijke in het midden heeft, en welkers bewegingen zich op twee duizenderlei verschillende wijzen laten combineren, en dus eenige honderde teekenen meer geven dan de tegenwoordig in gebruik zijnde telegraphen.

Reizigers die den 7den van Calais te Douvres aangekomen zijn, verhalen dat er eenige dagen te voren een oproer te Rouaan had plaats gehad, en dat in dezelve tien Pruissen en meer dan dertig Franschen gedood of gewond waren.

De corvet van Z. M. the Spynx, welke den 9den julij ll. van Madras onder zeil ging, is eergister te Portsmouth aangekomen; de depêches die zij medegebragt heeft, zijn nog niet officieel aan het publiek bekend gemaakt; men meent nogtans in het zekere onderrigt te zijn, dat zij de tijding van het sluiten der vrede met den Rajah van Nepaul medebrengen; men zegt dat de voorwaarden derzelve zeer gunstig voor Groot-Brittannien zijn, en dat wij eenige zeer sterke positien bekomen hebben, die ons grondgebied voor het vervolg tegen alle invallen, waar voor die grenzen zeer blootgesteld waren, beveiligen zullen; bij het vertrek van de corvet heerschte er de grootste rust in alle de bezittingen van Z. M.

Het gouvernement heeft eergister depêches uit Halifax van den 22sten october ontvangen, zij wierden aangebragt door de goëlet the Canso, welke tevens de dagbladen van New-York tot den 7den derzelve maand aan boord had; het schijnt, uit omstandigheden vermeld in bijzondere brieven uit Kanada en Amerika, dat de Engelschen en de Amerikanen, even sterke dispositien als gedurende den oorlog maken, om een meerderheid van zeemagt op de meeren te bekomen; de Engelschen bouwen schepen op het meer Huron; de Amerikanen maken hunne vloot op het meer Erie, instaat om dadelijk dienst te kunnen doen, zij bouwen ook eene nieuwe vesting drie mijlen beneden Détrôt, in eene stelling alwaar zij het geheele bijgelegen land in toom houden kunnen; de Amerikanen wenden voor dat het de Engelschen zijn, die oorzaak tot deze maatregelen van voorzorg gegeven hebben, door het eerst te beginnen met het koopen en bouwen van schepen, ten einde zich meester van de meeren Erie en Huron te maken, en dat zij volgens alle waarschijnlijkheid, gedurende den vrede, alle hunne pogingen aanwenden zullen, om zich de meerderheid van magt op alle de meeren te verzekeren.

In het dagblad van New-York van den 2den october leest men het volgende: *Joseph Buonaparte* is uit het Zuiden, alwaar hij eene reis gedaan had, terug gekomen; hij heeft het buitengoed gehuurd, hetwelk door lord *Couteney*, gekogt en bewoond was geweest, en dat op den oever van de Baay Hudson gelegen is; wij zijn in het zekere onderrigt, dat de Ex-Koning *Joseph*, een persoon aan boord van het schip de Tontine, dat naar Bordeaux onder zeil gaat, gezonden heeft, ten einde zijne echtgenoote en familie in dit land over te brengen.

PARYS, *den* 9 *November*.

Heden, de dag waarop de eerste zitting van den krijgsraad, gelast om *Ney* te vonnissen, moest plaats hebben, was, reeds met het aanbreken van den dag, eene ontelbare menigte van nieuwsgierigen voor de poorten van het paleis van justitie zamengevloeid. Ten 8 uren kwamen detachementen van alle de legioenen der nationale garde van Parys, benevens piketten gendarmen en sapeurs-pompiers hunne respective posten aan het paleis van justitie en in den omtrek bezetten.

In de gehoorzaal, waar de dienst verrigt werd door nationale gardes en veteranen, zijn de plaatsen, welke gewoonlijk de gezworenen bezetten, en zelfs de banken voor de beschuldigden, aan het publiek ingeruimd geworden; en is voor den beschuldigden eene plaats bij zijnen verdediger, in de halfronde ruimte, beneden het bureau der regters, aangewezen.

Onder de menigte van aanschouwers, waren ook vele vreemdelingen, en in de gereserveerde plaatsen heeft men, onder anderen, prins *August* van Pruissen, lord en ladij *Castlereagh*, en verscheidene andere personen van onderscheiding, waargenomen.

Ten 11 uren precies, zijn de regters, (na vooraf in gesloten vergadering, en onder afwezigheid van den maarschalk *Massena*, beslist te hebben, dat de redenen van verwerping [recusation] door dien maarschalk ingeleverd, en welke, naar men verneemt, gegrond waren op eenen hevigen twist die tusschen hem en *Ney* in Spanje plaats had gehad, niet voldoende waren om zijne weigering van in den krijgsraad te zitten daarop te gronden,) in de gehoorzaal plaats komen nemen, en is daarop dadelijk de zitting door den president geopend, met de voorlezing van twee brieven des ministers van oorlog, bij den eersten van welken de maarschalk *Jourdan*, uithoofde der weigering van den maarschalk *Moncey*, tot president van den krijgsraad benoemd is, terwijl bij den anderen de luitenant-generaal *Gazan*, als zijnde de oudste in rang in de 1ste militaire divisie, in plaats van den luitenant-generaal *Maison* wordt benoemd.

Deze eerste zitting, die tot ten half 6 uren geduurd heeft, en waarbij wel zijn verdediger, de heer *Berryer*, maar *Ney* zelve niet tegenwoordig is geweest, is vervolgens geheel besteed tot de voorlezing der processtukken, waaronder ook eene verklaring van den kant van *Ney* voorkomt, waarin hij de competentie van allen krijgsraad over hem verwerpt, en welke waarschijnlijk oorzaak is, dat de tweede zitting van den krijgsraad, die tegen morgen ochtend ten 10 uren bepaald is, zal gebezigd worden tot het pleidooi over de competentie.

De proces-stukken, wier voorlezing wij voorts heden hoorden, waren: de Koninklijke ordonnantie, betreffende de teregtstelling van *Ney*; het proces-verbaal zijner arrestering; de orders en instructien, in maart door den minister van oorlog aan hem gezonden; zijne correspondentie met dien minister in dezelfde maart; zijne correspondentie met de maarschalken *Suchet* en *Oudinot*; de verhooren, door hem den 9den en 22sten augustus voor den prefekt der politie *de Cazes*, en den 14den en 20sten september voor den generaal-majoor graaf *Grundler*, rapporteur, ondergaan, en eindelijk ongeveer 40 proces-verbalen van gehoorde getuigen, in deze zaak.

De orders en instructien van den minister van oorlog bragten mede, dat hij, bij absentie van den hertog van Berrij, de bevelen van Monsieur, die naar Lyon vertrokken was, moest innemen; dat hij dagelijks daarmede moest corresponderen; dat, indien tegen verwachting de vijand tot Lyon doordrong, hij alles doen moest om hem te verontrusten, om zijne plans te verijdelen, om hem afbreuk te doen, eindelijk om hem te vernielen indien hij daartoe de gelegenheid zou hebben.

Uit de correspondentie van *Ney* met den minister van oorlog blijkt, dat hij aan denzelven uit Besançon, onder dagteekening van den 10den maart, schreef: *Ik heb geenerlei stellig berigt nopens de ondernemingen van* Buonaparte. *Het zeggen is hier, dat hij zich voor Grenoble vertoond heeft en zich waarschijnlijk over den Simplon in Italien zou werpen.*

Onder dagteekening van den 11den schreef hij uit Besançon, dat hij vernomen had, dat de troepen te Grenoble tot *Buonaparte* waren overgeloopen; dat hij naar Lons-le Saulnier vertrok, Macon en Bourg zou doen bezetten, en niet zou aarselen om den vijand aan te tasten indien de gelegenheid gunstig was.

Den 12den schreef hij uit Lons-le-Saulnier: „ Hiernevens ontvangt U Exc. verscheide proklamatien (van *Buonaparte*), die de attentie des Konings verdienen, *en die een krachtig antwoord schijnen te vorderen op de logens, welke zij bevatten........* Ik heb gister den marsch der troepen doen contramanderen, die, volgens bevel van den hertog van Tarente, over Chalons op Moulins trokken. Zij zouden voor den Koning verloren zijn geweest; al het land, tusschen Auxonne en Besançon zou ontbloot zijn geworden, en de steden gevaar geloopen hebben van genomen te worden."

Dienzelfden dag schreef hij nog uit Lons-le-Saulnier: „ Het droevigste is, dat Monsieur is genoodzaakt geweest van op Moulins terug te trekken..... *Macdonald* schijnt geen vertrouwen in zijne troepen te stellen. Ondertusschen is het niet door te retireren dat men ze tegen den vijand zal kunnen aanvoeren, indien zij voornemens zijn van hunnen pligt te doen. Men moest beginnen met ze te doen vechten......"

Te gelijk met de brieven van *Ney*, werden ook zijne proklamatie, beginnende: „ *De zaak der Bourbons is voor altoos verloren*, en eene order van hem, om de generaals *Bourmont*, *Lecourbe*, *Delaure* en *Jarry*, en vele andere opper-officieren, te arresteren, voorgelezen."

Uit de verhooren voor den prefekt van politie blijkt, dat *Ney* toen op de vraag, of hij van het vertrouwen des Konings niet een leger-korps om tegen *Buonaparte* te marscheren verzocht had, geantwoord heeft: „ *Ik heb geenerlei vraag aan Z. M. gedaan. Ik heb slechts de orders gevolgd die mij gegeven zijn.* Ik heb den Koning gezien alvorens te vertrekken, ten einde hem zijne laatste instructien te vragen. Ik geloof, dat ik hem gezegd heb, dat het bedrijf van *Buonaparte* mij onzinnig voorkwam; *en dat hij, indien hij in handen viel, zou verdienen van in eenen ijzeren kooi naar Parys gevoerd te worden.* Men heeft gewild, dat ik zoude gezegd hebben, dat ik zelve hem in eene ijzeren kooi zou brengen; ik herinner mij niet regt wat ik gezegd heb. Men heeft ook gezegd, dat ik de hand des Konings gekust had: dat is geheel valsch. Ik heb zelf aan Z. M. geenerlei betuiging van mijne trouw gedaan; ik had niet noodig dat te doen, want mijn voornemen was, hem te dienen, en ik zou dat gedaan hebben, indien het mogelijk was geweest. *Zich herhalende:*) Ik heb in der daad de hand des Konings gekust; Z. M. bood mij die aan, mij eene goede reis wenschende. — „ De landing van *Buonaparte*, dus liet zich *Ney* verder op andere vragen uit, kwam mij buitensporig voor; maar te Auxonne hebben mij zijne agenten de zaken onder een geheel ander gezigtspunt voorgedaan. Ik liet mij overhalen, om den burgerkrijg voor te komen, en door de verzekering, welke *Buonaparte* mij liet geven, dat de Mogendheden het met hem eens waren..... De proklamatie, die aan mij wordt toegeschreven, en welke ik eerst den 14den heb afgekondigd, was den 13den reeds in Zwitserland bekend; zij was vooraf aan *Joseph* gezonden..... Ik ben geen verrader; ik heb mij laten

(*Het vervolg op de kant dezer bladzijde.*)

wegslepen; ik hecht niet aan het leven, maar alleen aan de eer mijner kinderen."

In de verhooren voor den generaal *Grundler* heeft *Ney* onder anderen gezegd: „ *Ik heb nooit iets geweten van de ontwerpen van* Buonaparte. Ik was op mijn landgoed, toen ik zijne landing vernam. *Ik begaf mij bij den hertog van Berry, hem verzoekende, mijne diensten aan Z. M. aan te bieden . .* Een brief van den generaal *Bertrand* verzekerde mij, dat *Buonaparte* mij verantwoordelijk stelde voor het Fransche bloed dat zou vergoten worden voor eene zaak tegen welke Engeland en Oostenrijk zich verklaarden . . . Ik heb de proklamatie eerst in den nacht van den 13den op den 14den ontvangen. Zij is verkeerdelijk van den 13den gedagteekend; zij is van den 14den en eerst dien dag voorgelezen. Een groot gedeelte van het 3de regement hassaren en verscheiden andere korps hadden zich reeds voor de lezing dier proklamtaie gunstig voor *Buonaparte* uitgelaten. Ik heb meer de wegsleping gevolgd dan er de leus toegegeven."

Uit de proces-verbalen der in deze zaak gehoorde getuigen blijkt, dat de prins *de Poix* en de hertog *de Duras* verklaard hebben, dat den 7den maart, de bevelen des Konings komende nemen, *Ney* met eenen vasten en snellen tred den Koning genaderd is en tot hem gezegd heeft: „ dat hij vertrok met het besluit om *Buonaparte* overal te bevechten, en dat, indien het hem gebeurde om hem levend in handen te krijgen, hij hem in eene ijzeren kooi brengen zou."

De graaf *de la Jannotière* heeft verklaring gedaan, hoe *Ney*, na een ban te hebben doen slaan, den degen in de hoogte houdende, zijne proklamatie van den 14den maart voorgelezen hebbe. De soldaten riepen *leve de Keizer! Ney* omhelsde alle personen die zich bij hem bevonden, verzekerde, *dat die zaak sedert meer dan drie maanden geregeld was*, en dat de wederkomst van *Buonaparte* de wensch was van de armée.

Een ander ooggetuige heeft verklaard, dat bij de lezing der proklamatie de officieren, die in het centrum van het carré stonden, geheel ter neder geslagen waren. Een kolonel en een majoor deden hem opmerken, dat die taal weinig overeenkwam met die welke hij eenige uren te voren gevoerd had, en met den geest dien men de troepen had moeten inboezemen.

De commissaris ordonnateur *Ferrand* was een dergenen, die weigerde om den overweldiger te dienen, en den maarschalk de nadrukkelijkste protestatien deden. Voor den 14den maart had *Ney* gelagchen met de onderneming van *Buonaparte*. Dien dag eensklaps van toon veranderende, zeide hij: „ Reeds voor 8 maanden wist ik dat van het eiland Elba." De officieren bleven verstomd.

De chef-d'eskadron *St. Amour*, de heer *Rochemont* en andere getuigen stemmen overeen, dat te Lons-le-Saulnier *Ney* nog beloofd had, *Buonaparte* dood of levend te vatten. „ Mijne troepen, zeide hij, zullen vechten; ik zal den eersten, die weigeren zal te marscheren, dooden; ik zal zelve het eerste snaphaanschot doen, De soldaten zijn wat men wil dat zij zijn; het is het kanon dat ze doet marscheren, en een mijner aides-de-kamp, luitenant der artillerie, zal het wel appliceren."

Men stelde den maarschalk den dienst der nationale gardes van Franche-Comté voor. Hij weigerde dien, zeggende, dat het volstrekt overbodig was.

De heer *Bournat*, onder-prefekt van Poligny, ontmoette des avonds van den 15den of 16den maart de generaals *Bourmont* en *Lecourbe* in eene herberg *Lecourbe* had de driekleurige kokarde opgezet. *Bourmont* betuigde er zijne verwondering over. Wat wilt gij? riep *Lecourbe* vloekende uit, de soldaten willen niet vechten. Nogthans voegde *Lecourbe* er bij: zij zonden voor den Koning gevochten hebben, indien zij wel waren aangevoerd geworden; maar *Ney* had met voordacht zijne troepen in kleine detachementen verdeeld, ten einde te zekerder van het gevolg zijner proklamatie te zijn,

Een ander getuige heeft verklaard, dat toen hij *Ney* berigt bragt van het geen te Lyon gebeurd was, *Ney*

(*Het vervolg op bladzijde drie.*)

hem gezegd had: „ ik ben te vreden over hetgeen gij mij berigt; ik konnig u aan, dat ik mij verstaan heb met *Massena*, die hem van achter natukt. Parys heeft niets te vrezen; 45,000 man gaan het dekken. Ik sta voor alles in. De eerste coup-de-main gaat de zaak beslissen." Maar, antwoordde hem de getuige, hij heeft te Lyon gezegd, dat hij in Parys zou komen, zonder een schot te doen en met de handen in den zak, en dat eene groote Mogendheid hem ondersteunde." Het is hervatte *Ney*, met zijne gewone snorkerij, dat hij zulks aankondigt; ik ken hem, wees gerust."

*Garnier* heeft getuigd, dat *Ney* den 15den maart, toen nog te Dole zijnde, verklaard heeft, dat hij voortaan de grootste vijand der Bourbons zou zijn.

De generaal graaf *Bourmont*, die te Rijssel ondervraagd is, heeft verklaard: „ Dat de geest der chefs en opper-officieren algemeen goed was; dat bijna allen opregt den Koning wilden dienen; dat de mindere officieren de zelfde gezindheid aan den dag legden; dat eenige gemeenen, inzonderheid bij de kavalerie, zich slechte uitlatingen hadden laten ontvallen, maar dat men, door eene goede keus van manschappen te maken voor de voorhoede, en door daarmede het gevecht te beginnen, men meende zeker te zijn, van alle de overigen hunnen pligt te zien betrachten; dat des ochtends van den 14den maart, de maarschalk aan hem en aan *Lecourbe*, de proklamatie mededeelde, welke hij aan de troepen wilde gaan aflezen, zeggende, dat de Bourbons het niet houden konden en de Koning reeds Parys verlaten had, zij beide daartegen de nadrukkelijkste voorstellingen gedaan hadden, maar dat *Ney* niet naar hun gehoord had; dat bij de aflezing drie-vierden der troepen *leve de Keizer!* riepen; maar dat hij, *Bourmont*, zich overtuigd hield, dat dezelve getrouw zouden zijn gebleven en voor den Koning gevochten hebben, indien men de reeds met den maarschalk overlegde en door hem goedgekeurde voorzorgen gevolgd had; dat het voorbeeld van *Ney* en zijne verzekering, dat alles gedaan was en de Koning reeds naar Engeland gevlugt was, alle korpsen wegsleepte en het grootst getal officieren ook de zaak des Konings deed verlaten; dat na de proklamatie aan de soldaten wijn wierd uitgedeeld, en deze daarop zich aan allerlei baldadigheden overgaven."

Nog een ander getuige verklaart, dat bij de aflezing der proklamatie een groot deel der troepen, die den inhoud niet verstaan hadden, *leve de Koning!* riep, tot dat eenige officieren hun kwamen onderrigten, dat zij *leve de Keizer!* moesten roepen.

*Van den* 10*den*.

Heden is de tweede zitting van den krijgsraad ten 10 uren geopend.

De rapporteur heeft vervolgd met het lezen van verscheidene stukken en ingewonnen berigten, het proces rakende, en daarna werd het derde verhoor, dat de maarschalk voor den generaal *Grundler* ondergaan had, voorgelezen; waarin de maarschalk voornamelijk ontkende, voor de landing van *Buonaparte*, eenige gemeenschap met hem gehouden te hebben, noch daarvan op eenigerhande wijze te voren onderrigt te zijn geweest; hij ontkende alles wat men getuigd had, dat hij hieromtrent gezegd, of zich daarover beroemd had, en verklaarde, dat, tot den 14den maart (de dag van de proklamatie), alle de door hem genomene maatregelen voor het belang des Konings geweest zijn; dat, indien hij ammunitie gehad had en op den geest zijner troepen had kunnen rekenen, hij, niettegenstaande de minderheid van hun getal, zoude hebben aangevallen; dat de geest van het platte land dagelijks slegter werd; dat, indien hij in die omstandigheden gedwaald had, hij voor alles zijn vaderland had willen redden, en nimmer den Koning verraden.

Toen de voorlezing geëindigd was, zeide de president, dat men in acht nemen moest, van geene tekenen van goed- of afkeuring te doen blijken, en dat hij aan den commandant der wacht bevel gaf, om allen uit de zaal te doen brengen, die zich niet mogten gedragen met de eerbied, die men aan de regtbank en het ongeluk verschuldigd is.

Hierop werd de maarschalk binnengeleid, van twee officieren der gendarmerie vergezeld; hij was gekleed in een blaauwe rok zonder borduursel, met de epauletten van zijn rang en het teeken van het eere legioen versierd.

Den raad genaderd zijnde, groette hij denzelven, en las daarop deze aanspraak:

„ Uit achting voor de heeren maarschalken van Frankrijk en luitenant-generaals, heb ik toegestemd om te antwoorden op de vragen, mij uit hun naam door den heer maréchal-de-champ *Grundler* gedaan; daar ik den loop der tegen mij begonnen proceduren niet wilde hinderen.

„ Doch voor een regtbank gebragt, meen ik thans mij te moeten onthouden, om te antwoorden op alle de vragen, welke zouden strekken, om de instructien van mijn proces in te wikkelen. Ik verklaar dus, zonder af te wijken van den eerbied, die ik aan mijne heeren de maarschalken van Frankrijk en luitenant-generaals verschuldigd ben, dat ik de competentie ontken van elke militaire regtbank, om mij te vonnissen, en ik eisch formeel, om voor de regters gevoerd te worden, die mij door de constitutioneele charter worden aangewezen.

„ Vreemd in zaken van regtspleging verzoek ik de vrijheid aan de regtbank, om mijne redenen, bij monde van mijn verdediger, te doen hooren."

De president deed hem opmerken, dat het evenwel noodig zijn zoude, dat hij antwoorde op de vraag, wat zijn naam, voornaam en qualiteit en de orders waren, waar mede hij vercierd is, doch dat dit antwoord hem tot niets verbond; waarop hij zeide:

„ Ik heet *Michel Ney*, geboren te Sarre-Louis den 10den januarij 1769, maarschalk van Frankrijk, hertog van Elchingen, prins van de Moskowa, ridder van St. Louis, grootkruis van het legioen van eer, ridder van de Yzeren Kroon en grootkruis van de Christus-Orde."

De heer *Berryer*, verdediger van den beschuldigden, het woord genomen hebbende, beweerde in een zeer uitgebreid pleidooi de non-competentie van den krijgsraad.

De rapporteur van den raad heeft mede tegen de competentie van denzelven gesproken, en daarna nam de heer baron *de Joinville* het woord, als waarnemende den post van commissaris des Konings, en tragtte alle de gemaakte tegenwerpingen te wederleggen, en concludeerde, dat de raad zich met de zaak van den maarschalk *Ney* zoude bezig houden en terstond tot zijn vonnis overgaan.

Hierna werd de beschuldigde naar zijne gevangenis terug gebragt.

De raad naar de raadskamer gegaan zijnde, kwam, na een half uur overwogen te hebben, in de zaal terug en sprak aldaar het volgend vonnis uit:

„ De raad gedelibereerd hebbende over de vraag, of dezelve zich competent erkende, om den maarschalk *Ney* te vonnissen, heeft verklaard, met eene meerderheid van vijf tegen twee stemmen, dat dezelve niet competent was, om den maarschalk *Ney* te vonnissen.

„ De maréchal-de-champ *Grundler*, rapporteur, wordt gelast den maarschalk *Ney* dit vonnis ter kennis te brengen."

De vergadering is hierop ten half vijf uren gescheiden.

'sGRAVENHAGE, *den* 13 *November*.

Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Allen, die dezen zullen zien of hooren lezen, saluit! doen te weten:

Alzoo wij in overweging genomen hebben de noodzakelijkheid, om, ten einde de begrooting der Staatsuitgaven over elk dienstjaar behoorlijk te kunnen afsluiten, eenen vasten tijd te bepalen, binnen welken alle pretentien, ten laste van den Lande, zullen behooren te zijn ingediend;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal dezer Landen, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Alle pretentien, ten laste van het Rijk, loopende van het tijdstip, dat het Fransch bestuur in deze Landen heeft opgehouden te bestaan, tot op den 31sten december 1814 ingesloten, zullen door de belanghebbenden moeten zijn ingediend, vóór of uiterlijk op den laatsten december dezes jaars 1815.

2. Alle pretentien, ten laste van het Rijk, zullen, in het vervolg, altijd moeten worden ingediend, binnen zes maanden, volgende op het jaar, waarover dezelve loopen, en zullen alzoo de pretentien, ten laste van den dienst van het thans loopend jaar 1815, moeten zijn ingediend, vóór of op den laatsten der maand junij 1816, en zoo vervolgens van jaar tot jaar.

3. Alle zoodanige pretentien, welke niet binnen de termijnen, bij de voorgaande artikelen bepaald, zullen wezen ingediend, zullen worden gehouden voor verjaard en vernietigd.

4. Onder de pretentien, in de voorgaande artikelen bedoeld, zijn niet begrepen de renten en kans-billetten van de nationale schuld, de burgerlijke, militaire en kerkelijke pensioenen op het grootboek der pensioenen ingeschreven, de vaste traktementen en soldijen van de burgerlijke en militaire amptenaren en bedienden, en alle zoodanige andere pretentien, welker bedragen bepaald en welker afdoening en betaling gebruikelijk is, zonder dat eene voorafgaande aanvrage of productie van stukken van de zijde der belanghebbenden gevorderd wordt.

5. De indiening van alle pretentien, in het eerste en tweede artikel bedoeld, zal, ten allen tijde, behooren te geschieden bij zoodanige administratien, kollegien, autoriteiten of ambtenaren, als welke de orders tot het doen van leverancien of anderzins gegeven hebben, en op de wijze, bij elke administratie, kollegie of autoriteit gebruikelijk en voorgeschreven; en zullen de belanghebbenden geacht worden, door dusdanige indiening, aan het gestatueerde bij deze wet te hebben voldaan; terwijl aan dezelve wordt overgelaten, om van de administratie, het kollegie, de autoriteit of den ambtenaar, aan welke zij hunne pretentien hebben ingeleverd, een bewijs van die inlevering te vorderen, ten einde zich, in allen gevalle, daar door, tegen de applicatie der prescriptie, bij het 3de artikel dezer wet bepaald, te kunnen vrijwaren.

En op dat niemand hiervan eenige ignorantie pretendere, lasten en bevelen Wij, dat deze in het officieele Dagblad en in het Staatsblad zal worden geïnsereerd, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, kollegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering derzelve de hand zullen houden, zonder eenige connivencie of dissimulatie.

Gegeven in 's Gravenhage, den 8sten November des jaars 1815, het tweede van Onze regering.

(*geteekend*) WILLEM.

Van wegen den Koning,

(*geteekend*.) A. R. FALCK.

Gedurende den nu geëindigden oorlog, waren in verschillende steden van het Rijk, door middel van vrijwillige giften, fondsen bijeengebragt ten behoeve der verminkte verdedigers van het vaderland of van de naastbestaanden der gesneuvelden. Op het aan den Koning gedaan verslag, dat, naar het oordeel van velen der edelmoedige gevers zelve, het aanzienelijk bedragen dier fondsen voor eene duurzame ondersteuning en vermeerdering vatbaar zoude zijn, en in allen geval op eene doelmatige wijze zoude worden gebruikt, indien dit gebruik door vaste en algemeene regelen bestemd wierd, en de plaatselijke commissien, die zich met de inzameling en bewaring der giften belast hebben, in een geregeld verband kwamen, heeft Z. M., bij besluit van den 9den dezer, de grondbepalingen daaromtrent aangenomen en vastgesteld. Dit besluit wordt op de Lands Drukkerij gedrukt en zal, eerstdaags, voor het publiek verkrijgbaar zijn. Volgens hetzelve moeten de gedane bijdragen uitsluitend besteed worden ten behoeve der verminkte en van de naastbestaanden der gesneuvelde verdedigers des vaderlands, om het even van waar dezé oorspronkelijk afkomstig zijn. De door het Rijk verleende pensioenen, gagementen of toelagen zijn niet hinderlijk aan het genot van onderstand uit dit fonds; doch de geene, die dezen onderstand genieten, moeten zich stiptelijk onthouden van het vragen of aannemen van aalmoezen of van het rondlopen met orgels of muzijk instrumenten of met eenige voorwerpen ter vertooning om geld. Zoo de uitgestrektheid der aanwezige en verder bijeen te brengen fondsen het maar immer mogelijk maakt, zal de oprigting van een invaliden-huis plaats vinden, alwaar de verminkten, immers een gedeelte derzelve, in stede van distributien in geld, huisvesting en voeding genieten, en heeft Z. M. zich geneigd verklaard om een' zoo heilzamen maatregel, door den afstand van eenige Lands lokalen, te ondersteunen en te bevorderen. Hiertoe echter en tot het regt van eene algemeene kennisneming of inzage bepaalt zich de tusschenkomst van het Gouvernement. De bestaande plaatselijke commissien zijn bevestigd en blijven belast met de distributie van den onderstand, ieder in den haren. Ter aanmoediging van jaarlijksche bijdragen, zal de oprigting van dergelijke commissien, en steden waar dezelve nog niet aanwezig zijn, bevorderd en gemakkelijk gemaakt worden; de commissien,

(*Het vervolg op de kant dezer Bladzijde*.)

in de hoofdplaatsen der voormalige arrondissementen gevestigd, zullen als hoofd of districts-commissien fungeren, en door de afgevaardigden van alle dezelve, op eene algemeene vergadering vereenigd, een hoofdbestuur worden ingesteld, dat uit twaalf leden bestaan, te Amsterdam resideren en het dagelijks beheer van het fonds voeren zal, volgens de verordeningen, door de algemeene vergadering, naar aanleiding der bij 's Konings besluit gelegden gronden, te maken.

De regeling dezer belangrijke zaak is, onder gunstige voorteekenen, aangevangen: want de in Londen en Westmunster opgerigte *Waterlo-Commitees* hebben, dezer dagen, edelmoediglijk besloten, uit de hun toevertrouwde gelden eene somme van vijftig duizend guldens af te zonderen, ten behoeve der verminkte, of van de naastbestaanden der gesneuvelde Nederlandsche militairen, die, onder het opperbevel van den Prins van *Waterlo*, gestreden hebben, en de heer *James*, Minister-Plenipotentiaris van het Hof van Engeland, is door die commitees verzocht en gemagtigd, om, voor het evengemelde bedrage, uit naam der Britsche natie, bij eene der hier te Lande bestaande commissien, in te teekenen.

GRONINGEN, *den* 7 *November*.

De dag van gisteren was een der belangrijkste en heugelijkste dagen voor onze hoogeschool. Mogt dezelve, ruim een jaar geleden, haar twee-honderdjarig eeuwfeest vieren, thans had zij het voorregt, dat zij, door de hooge gunst van Z. M., onzen geëerbiedigden en geliefden Koning, hersteld en aanzienelijk vermeerderd, openlijk en plegtig geïnstalleerd werd. De plegtigheid liep in dezer voege af: des ochtends tusschen 9 en 10 uren, vergaderden de heeren curatoren en professoren in den senaatkamer, en de studenten op de *area* der akademie. Hierop gingen curatoren, professoren en studenten, ten 10 uren, in statelijken optogt naar de akademie-kerk. Daar gekomen en door een fraai muzijk ontvangen, klom de hoog edel gestrenge heer president curator *T. A. ten Berge*, op het catheder en verrigtte, na eene schoone en allezins doelmatige Nederduitsche aanspraak aan de professoren, aan het einde waarvan dezelve tevens de akademie van Groningen *geconstitueerd* verklaarde, de plegtige beëdiging van den rector magnificus, den heer *H. Muntinghe*, daartoe door zijn hoog edel gestrenge op het catheder opgeroepen. De heer curator hierop het spreekgestoelte verlatende, bleef de nieuw aangestelde rector op hetzelve, en sprak in de latijnsche taal, eene plegtige redevoering uit, welke, behalve de voor het oogmerk van den dag vereischte aanspraken, voornamelijk ingerigt was, om de voortreffelijkheid der, door het Koninklijk besluit van den 2den augustus 1815 voorgeschrevene, inrigting van het hooger onderwijs aan te toonen. De vergadering der toehoorders was zeer talrijk, en werd tevens opgeluisterd door een aanzienlijk getal van dames. Zij werd tevens nu en dan door een fraai orchest afgewisseld. Na het eindigen der redevoering ging de trein op dezelfde wijze, als zij ingekomen was, weder uit de akademie-kerk naar den senaatkamer en de *area* der akademie, en, na aldaar gescheiden te zijn, gaven curatoren een prachtig diné, in het logement de Doelen, het welke, behalve de professoren, de voornaamste provinciale, stedelijke en militaire autoriteiten bijwoonden; terwijl des avonds de studenten eene zeer fraaije serenade gaven, aan heeren curatoren en professoren, zoo wel als aan de huizen der voornaamste autoriteiten te dezer stede. Eindelijk werden ook de studenten, door heeren curatoren in het concerthuis, des avonds op een fraai collation onthaald, het welk ook voor eenige oogenblikken door de tegenwoordigheid van heeren curatoren, rector en professoren, en door eene treffende aanspraak van den heer president curator aan de studeerende jeugd vereerd werd. Verscheidene huizen waren insgelijks fraai geïllumineerd, en alles liep in de beste orde af.

Na dit alles moeten wij nog ten laatsten melden, dat wij het genoegen hadden, bij deze plegtigheid vier nieuwe beroepene professoren tegenwoordig te zien, te weten: de hooggeleerde heeren *E. Stratingh*, *J. A. Uilkens*,

(*Het vervolg op bladzijde vier*.)

De notaris STINSTRA, te Franeker, zal, op ZATURDAG den 25sten NOVEMBER 1815, provisioneel, en den 9den DECEMBER daaraanvolgende, finaal, telkens ten twee uren na den middag, in de herberg te Pietersbierum, publiek veilen:

Eene HUIZINGE, met al wat er toe en aanbehoort, staande en gelegen te Pietersbierum, by wylen *Jan Annes de Swart* en *Vrouw* bewoond geweest, en dadelyk te aanvaarden.

Dr. M. VAN DEN ACKER, openbaar notaris op de Joure, zal aldaar, op MAANDAGEN den 27sten NOVEMBER, en den 11den DECEMBER 1815, telkens des avonds ten zes uren, by de beschryving, in het Wapen van Haskerland, en finale toewyzing, in het Logement het Tolhuis, presenteren te verkoopen:

I. Eene royaale HUIZINGE, met ERF en TUIN er achter, in de Scheidingssloot, benevens STALLING voor twee Paarden, aldaar gequoteerd met no. 67.

II. Een HUIZINGE in de Vissteeg, bekend aldaar met no. 157.

III. Een zeer groote en wel gelegen TUIN, ten Oosten van de eerstgenoemde Huizinge gelegen; alles op St. Petri en den 12den Mei 1816, vry van huringe te aanvaarden

# UIT DE HAND TE KOOP.

Een welbeklante BROUWERY, met MOUTERY en verdere annexen, het Springend Paard genaamd, staande en gelege op de Heiligeweg te Harlingen; nadere informatie by *F. W. Leemkoel*, aldaar.

)o( )o( )o( Een APOTHEKERS-GEZEL, welke drie jaren by de Kunst is geweest, genegen zynde op voordelige condities, in de Genees-, Heel- en Ontleedkunde onderwezen te worden, in een der aangenaamste Steden in Vriesland; adresseere zich met vrachtvrye brieven, aan het Bureau dezer Courant, in de Speelmansstraat te Leeuwarden.

# HOUTVEILINGE.

Op DONDERDAG den 23sten NOVEMBER 1815, des morgens ten 9 uren, ten overstaan van den notaris SCHULTZ, van een groote party extra puik fris aangekomene 100 EIKEN BALKEN, van 32 tot 72 voeten lang, en van 13 tot 25 duimen zwaar, liggende by de Poppebrug op het Slot van het Vliet te Leeuwarden, alles zeer geschikt voor Scheeps- en Huistimmerlieden, enz., op crediet van betalinge te doen op den 10den April 1816.

)o( )o( )o( Iemand iets schuldig zynde of te pretendeeren hebbende, aan den nagelaten Boedel van J. WIGMORE, in leven Schoolhouder in de Groote Kerkstraat te Leeuwarden, worden verzogt, aangave of betalinge te doen, aan *W. de Jong*, by de Vischmarkt, lett. A, no. 266, voor den laatsten November 1815.

**G. JACOBSON,** van Amsterdam, adverteert, dat zy hier gearriveerd is, met eene uitmuntende party, zoo wel Engelsche, Oost-Indische als Inlandsche witte en gedrukte KATOENEN. Zy zal tot den 1sten DECEMBER aanstaande te spreken zyn, ten huize van de wed. *LUTHMERS*, by de Lange Pyp te Leeuwarden, alwaar haar Magazyn geopend is, alleen voor handelende persoonen by het Stuk

Ik Ondergetekende, hebbe aan myn zoon R. L. R. BROUWRING, myne geheele Winkel, met de Boeken der Affaires overgedragen, zoo dient deze ter bekendmaking myner Begunstigers en Kooplieden.

Sneek, den 13den November 1815. MARIA CATHARINA BLOEMEN, Wed. van R. R. BROUWRING.

*J. ten Brink* en *B. H. Lulofs*, zijnde de heer professor honorarius *Guyot*, door ongesteldheid belet, om deze plegtigheid bij te wonen, en de heer *J. Enschut* nog niet gereed, om bij dezelve te hebben kunnen tegenwoordig zijn.

Van maandag den 20sten tot en met vrijdag den 24sten november aanstaande, zal, bij het grootboek der nationale schuld, te Amsterdam, worden geavanceerd, tot afgifte van de certificaten voor de renten, over het half jaar, verschenen geweest den 30sten junij 1815, verschuldigd op de na primo julij tot 31 october 1815, ter inschrijving in het grootboek ingeleverde renversalen van nationale werkelijke rentegevende schuld, waarvan de renten zijn begonnen te loopen met primo januarij 1815.

De afgifte der rente-certificaten zal geschieden aan diegene, die, bij het declaratoir van inschrijving, tot de inlevering der gezegde renversalen zijn gemagtigd geworden, en tegen de handteekening der zoodanige voor kwitantie, in het rent-register; zullende nogthans voor iedere ingeleverde partij, een separaat soldo-billet moeten worden ingevuld, hoezeer onderscheiden partijen op eene en dezelfde rekening zijn ingeschreven geworden.

's Gravenhage, den 3den november 1815.

*De Minister van Financien,*
SIX VAN OTERLEEK.

DE LEDEN DER COMMISSIE VAN LANDBOUW IN VRIESLAND, zullen hare gewone NAJAARS-VERGADERING houden op DONDERDAG den 23sten NOVEMBER 1815, des avonds ten zes uren, ten huize van *G. van der Wielen*, te Leeuwarden.

*Op last van voornoemde Commissie,*
R. NICOLAI.

*** Mijne geliefde huisvrouw, A. VAN GIFFEN, verloste dezen avond ten 8 uren, door Gods goedheid, zeer voorspoedig van een welgeschapen zoon.
GORREDYK, den 11 November 1815. P. G. STEENSMA.

*** Heden middag beviel zeer voorspoedig van eenen welgeschapenen zoon, ANNA MARIA ELISABETH HARKEMA, geliefde huisvrouw van
PEINS, den 13 November 1815. BERNARDUS BEKKER, *Predikant.*

*** Heden morgen ten drie uren, beviel voorspoedig van eene welgeschapene dochter, S. MEDENDORP, geliefde echtgenoote van
LEEUWARDEN, den 14 November 1815. J. H. VAN BOELENS.

*** Mijn geliefde huisvrouw, ANTJE HARKEMA, verloste heden morgen ten 4 uren, van een zoon.
LEEUWARDEN, den 19 November 1815. W. H. VAN HATEREN.

*** Ondertrouwd,
A. G. DINEKGREVE, En
A. M. BURGHGRAEF.
GAAST BY MAKKUM, den 11 November 1815.

*** Getrouwd,
J. M. A. VAN MARCKE,
E. J. [illegible] BANKEN.
LEEUWARDEN, den 16 November 1815.

*** Tot onze bittere droefheid, stierf heden ons jongst zoontje, oud ruim dertien weken.
COLLUM, den 17 November 1815. HYLLE SWART, *M. D.* LUTSKE SWART, geboren HAITSMA.

*** Heden trof mij de gevoeligste slag mijns levens, daar het God, in wiens hand ons leven is, behaagde, mijn teedergeliefde man, ARJEN S. ZYTSMA, in leven mr. kuiper en koopman te Hylaard, door den dood uit mijne liefde armen weg te rukken, na een langzaam verval van kragten, in den ouderdom van 68 jaren, 11 maanden en 4 dagen, na een genoegelijke echtverbindtenis van ruim 41 jaren, mij nalatende zeven meerderjarige kinderen, met wien ik in dezen den Heere wansche te zwijgen, en in alles in zijne weg te berusten.
HYLAARD, den 12 November 1815. WYTSKE O. ZYTSMA, geboren BERNARDA, wed. ARJEN S. ZYTSMA.

*PS. Zullende de AFFAIRES blijven continueeren door de Wed. en Zoons, op firma van HOTZE en DOEDE A. ZYTSMA; verzoekende hunne begunstigers, verder met hun gunst en recommandatie te zullen blijven vereeren.*

PRIJS DER BOTER TE LEEUWARDEN, den 17 November 1815, *f* 38 - 0 - 0 Schippers-markt
GROVE KAAS, *f* 16 - 10 - 0 à 17 - 15 - 0.
De prijs der granen was dienzelfden dag ter markt aldaar: Middelprijs van het lopen tarwe *f* 8 - 0 - 0
Middelprijs van het last rogge, 141 ggl.

BEURS-PRIJS DER EFFECTEN.
*Amsterdam, den 17 November 1815.*

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Holland, Werkelijke Schuld | 2½ pCt. | 40¼ | à | 41 |
| ——— Uitgestelde Schuld | | 4 | à | 4⅛ |
| ——— Restanten uitgestelde Schuld | | 1⅛ | à | 1⅛ |
| ——— Kansbilletten | | 24¼ | à | 25 |
| ——— Bons van het Syndikaat 6de serie | 5 | 99 | à | 99½ |
| Dito 7de serie | 5 | 99 | à | 99½ |
| Dito 8ste serie | 5 | 98¾ | à | 99 |
| ——— Negotiatie 40 Millioen | 5 | 84 | à | 85 |
| Engeland, geconsolideerde | 3 | 63½ | à | |
| Rusland, bij *Hope en Comp.* | 6 | 74 | à | 74¼ |
| Dito Coupons 1813 | | 86¼ | à | 87 |
| ——— 1814 | | 82½ | à | 83 |
| ——— 1815 | | 78 | à | 79 |
| Pruissen, bij de wed. *Uberf. en Serr.* | 5 | 94 | à | 94½ |
| Saxen, bij *Braumb. en Comp.* | 5 | 96 | à | 97 |
| Spanje, neg. bij *Hope en Comp.* 1807 | 6½ | 36 | à | 36½ |
| Dito Coupons | | 15½ | à | 15¾ |
| Weener bank bij *Goll en Comp.* | 5 | | à | |
| ——— dito | | | à | |
| ——— Certific., bij *Goll en Comp.* | 2½ | 21¼ | à | 22 |
| Italiën Monte Napoléon | 5 | 53½ | à | 54½ |
| Napelsche Certificaten | 3 | 49 | à | 49½ |
| Zweden, bij *Hogguer en Hasselgr.* | 5 | 26¾ | à | 27¼ |
| Dito Coupons | | 9½ | à | 10 |
| Deensche Kroen | 4 | 48 | à | 51 |
| Dito Coupons | | 48 | à | 50 |
| Amerika, bij *Hope en Comp.* | 5½ | 96 | à | 96½ |
| ——— bij *Staphorst* | 6½ | 80½ | à | 81½ |

De SCHOUT DER GEMEENTE HEEG, convoceert by deze, de Hervormde Floreenpligtigen van den dorpe Gaastmeer, tegen WOENSDAG den 29sten NOVEMBER 1815, des voormiddags ten 10 uren, in de Kerk aldaar, ten einde twee nieuwe KERKVOOGDEN te stemmen; — van de afgaande de Rekening op te nemen en na welbevinden te sluiten; en, om vervolgens te delibereeren en te concludeeren over zoodanige voorstellen, als dan, tot afdoening der schulden dezer admistratie, zullen worden gedaan.

HEEG, den 8sten November 1815. *De Schout voornoemd,* W. A. VISSER.

De SCHOUT IN DE GEMEENTE SONNEGA, convoceert de Hervormde floreenpligtige Ingezetenen van den dorpe Scherpenzeel, tegen DONDERDAG den 23sten dezer, des morgens ten elf uren, in de Kerk aldaar, ten einde te delibereren over een door Kerkvoogden van dien dorpe, aan Heeren Gedeputeerde Staten van de Provincie Vriesland gedaan verzoek, nopens het deelen en scheiden van eene ZATHE en onderhorige LANDEN, met HUIZINGE en SCHUURE cum annexis, staande en gelegen in meergemelden dorpe Scherpenzeel, bekend met no. 3, groot naar naam en faam zes-en-veertig Mad, waar van zy eigenaars zyn voor twee derde gedeelten met den mede eigenaar *KORNELIS KLAZEN DE BOER* voor het overige een derde gedeelte.

WOLVEGA, den 11den November 1815. *De Schout voornoemd,* G. J. POPPE.

De SCHOUT VAN DE GEMEENTE SEXBIERUM, verwittigt by deze alle de genen, welke eenige pretentien, ten laste dezer Gemeente, mogten hebben, anterieur den jare 1814, om dezelve behoorlyk gespecificeerd, vóór of op den 30sten NOVEMBER aanstaande, ter Secretarie van *H. J. SMITH*, te Harlingen, franko in te leveren, zullende op de pretentien, na dien tyd inkomende, geen regard worden geslagen.

SEXBIERUM, den 15den November 1815. *De Schout voornoemd,* M. S. DONIA, *Adj. Schout.*

HET COLLEGIE VAN REGENTEN OVER DE GEVANGENHUIZEN TE LEEUWARDEN, zal, ingevolge autorisatie van den heere Gouverneur, en onder hoogstdeszelfs nadere approbatie, publiek, aan de minstaannemende besteden: De leverantie van het benoodigde BROOD, RUNDER-VLEESCH, RUNDERVET, GRAAUWE en GROENE ERWTEN, TERPBONEN, GEPELDE GARST, BOEKWEITEN MEEL, AARD-APPELEN, WITTE KOOL, WORTELEN, PEPER, ZOUT, BOEKWEITEN DOPPEN, RAAP-OLY en KAARSEN, alsmede het BEWASSCHEN en BAARDSCHEREN der Gevangenen, in het voormalig Tucht- en Blokhuis, te Leeuwarden; alles voor den tyd van zes maanden, beginnende met den eersten JANUARY 1816, en eindigende met ultimo JUNY deszelven jaars.

Wie hier aan gadinge heeft, kome, in het Tuchthuis alhier, of zende aldaar een verzegeld briefje, inhoudende de prys, waarvoor de gegadigde aanneemt de leverantie te doen, vóór of uiterlyk op VRYDAG den 1sten DECEMBER 1815, des namiddags ten vier uren. — Kunnende de condition van gedachte aanbesteding, van stonden aan gelezen worden, in het Tuchthuis voornoemd.

Mr. J. J. WIERSMA, notaris te Sneek, presenteert op zeer favorable condition, op den 21sten NOVEMBER 1815, by de beschryving en den 5den DECEMBER daaraanvolgende, by den finalen palmslag, telkens des namiddags ten twee uren, ten huize van *E. J. DALSMA*, te Sneek, publiek by stryk- en verhooggeld, aan de meestbiedende, te verkoopen:

Zekere 28 pondematen keurlyk GREIDLAND, gelegen in onderscheiden stukken, onder den dorpe Hydaard, by *Homme Pieters Bootsma*, als huurder in gebruik, tot St. Petri 1816, en als dan vry te aanvaarden, en zulks in perceelen, nader en breder by billetten omschreven, en waarvan de condition onderdes by bovengemelde notaris kunnen worden vernomen.

Mr. J. J. WIERSMA, notaris te Sneek, presenteert op WOENSDAG den 22sten NOVEMBER 1815, by den finalen palmslag, des avonds ten 6 uren, ten huize van *Remke Remkes*, logementhouder aldaar, by verhooggeld, aan den meestbiedenden te verkoopen:

Eene royale en zeer wel ter nering staande HUIZINGE, met deszelfs ERF en PAKHUIS, daar achter, staande op het G ootzand ten voorschreven Stede, gequoteerd met numero 151, by de koopman *Nanne Meekhof* cum uxore en anderen, als huurders ingebruik, op den 12den Mei 1816, vry te aanvaarden, voorzien van onderscheidene schoone Kamers en beste Graanzolders, en het geen verder tot een prompte Koopmans Huizinge behoort; alles nader en breder by billetten gespecificeerd, en waarvan de Verkoops-Condition intusschen by bovengemelde notaris te vernemen zyn.

Mr. J. J. WIERSMA, notaris te Sneek, presenteert, op DINGSDAGEN den 28sten NOVEMBER 1815, by de beschryving, en den 12den DECEMBER daaraanvolgende, by den finalen palmslag, telkens des namiddags ten twee uren, ten huize van *REMKE REMKES*, kastelein in het Wapen van Sneek, aldaar, publiek, by stryk- en verhooggeld, aan den meestbiedenden, te verkoopen:

Zekere geregte helfte over hoog en laag van eene allernitmuntendste ZATHE en LANDEN, met deszelfs kwotale aandeel in de schoone HUIZINGE en SCHURE, fampt HOVINGE, BOMEN en PLANTAGE cum annexis, staande en gelagen onder den dorpe Ysbrechtum, en aldaar gequoteerd met no. 30, groot in zyn geheel 73 pondematen, belast met 25½ floreen, thans by *Johannes Jentjes* cum uxore, als huurders in gebruik, tot St. Petri en den 12den Mei 1818, voor een jaarlyksche huur van *f* 1022 - : - : boven alle lasten, exempt de verponding, en zulks op condition, onder des by bovengemelde notaris te vernemen.

)o( )o( )o( Zoo iemand genegen mogt zyn, tegen den 12den Mei 1816, een beklante YZER-WINKEL, op taxatie en gereden gelde over te nemen, alsmede de ONDER-HUIZINGE, waar in meerder dan 100 jaren die Affaires is gedreven, in huringe aan te nemen, op voorschreven tyd; gelieven zich te adresseren ten huize van de ondergeteekende, op de Nieuwestad, letter E, no. 72.

LEEUWARDEN, den 18 November 1815. JANKE VAN HALLUM, weduwe J. LINTZ.

Te LEEUWARDEN, by de weduwe D. R. SMEDING en M. KOON.